

Використання відкритих платформ для проведення on-line
семінарів, тренінгів у форматі вебінарів

У статті розглядаються шляхи використання відкритих платформ для проведення семінарів, тренінгів у форматі вебінарів при підготовці фахівців з педагогіки вищої школи в умовах заочної форми навчання.

Ключові слова: відкриті платформи, on-line семінари, вебінари, підготовка фахівців, заочна форма навчання.

Постановка проблеми

Постановка проблеми. В умовах сьогодення, одним із пріоритетів розвитку Української держави є розбудова інформаційного суспільства. Як зазначається в проекті Указу Президента України «Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні» інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відводиться роль необхідного інструменту соціально-економічного прогресу, одного з основних чинників інноваційного розвитку економіки. У зв'язку із цим, активізується робота із запровадження новітніх ІКТ в публічному секторі, зокрема в освіті та ін. [8]. У зв'язку із цим, разом забезпечення реалізації провідного завдання діяльності вищого навчального закладу щодо забезпечення фундаментальної наукової, професійної та загальнокультурної підготовки, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їхніх інтересів та здібностей, покращення наукової та професійної діяльності, перепідготовка й підвищення кваліфікації, повинно здійснюватися шляхом активного використання в навчальному процесі закладу інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень. Питанням підготовки фахівців у вищому навчальному закладі взагалі й підготовці фахівців з педагогіки вищої школи зокрема присвячені роботи таких авторів як О. Андрєєв, Є. Бережнова, Я. Болюбаш, Т. Борова, С. Вітвицька, М. Гриньова, І. Драч, Г. Єльнікова, С. Золотухіна, А. Коржуєв, В. Краєвський, А. Кузьмінський, В. Маслов,

В. Олійник, В. Осадчий, О. Савченко, В. Попков, Т. Хлебнікова та ін.

Теорія та практика організації навчального процесу в умовах заочного (дистанційного) навчання присвячені роботи таких авторів як В. Биков, Ю. Богачков, М. Буханкіна, В. Гравіт, Р. Гуревич, М. Кадемія, В. Кухаренко, Л. Ляхоцька, В. Олійник, Є. Полат, О. Рибалко, Н. Сиротенко, Т. Махія, М. Моїсеєва та ін.

Використання відкритих платформ для організації навчання описується в роботах таких авторів як В. Биков, А. Богомолів, О. Воронкін, О. Кравчина, В. Шелест та ін.

Навчальний процес у вищому навчальному закладі здійснюється відповідно до чинного законодавства й є системою організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти на певному освітньому або кваліфікаційному рівні відповідно до державних стандартів освіти [7]. Крім того, навчальний процес має два головні аспекти: навчання як системна цілеспрямована діяльність кафедр (предметних або циклових комісій), що передбачає передачу студентам наукових знань і формування їх особистісних якостей, і учіння як навчальна діяльність студента [7]. Зазначене реалізується через спільну діяльність викладача та студента шляхом використання певних форм її організації.

Метою даної статті є описання шляхів використання відкритих платформ для проведення семінарів, тренінгів у форматі вебінарів при підготовці фахівців з педагогіки вищої школи в умовах заочної (дистанційної) форми навчання студентів у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. У тлумачному словнику зазначається, що форма (від лат. forma - зовнішність, устрій, образ) - це. по-перше, зовнішній вигляд, обрис предмета; по друге, будь-яке зовнішнє вираження змісту; у третьому, вид, устрій, тип, структура чогось; четверте його тлумачення як способу здійснення, виявлення дії, процесу тощо [9]. За А. Кузьмінським, форма організації навчання - це обмежена в часі та просторі взаємозумовлена діяльність педагога й учня, викладача й студента [4].

Спираючись на «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», можна зазначити, що навчання у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами: денна (стаціонарна); вечірня; заочна (дистанційна); екстернат. Провідною, на сьогодні, є заочна (дистанційна) форма організації навчального процесу. Це пов'язано із тим, що вона забезпечує здобуття певного рівня освіти або кваліфікації без відриву від виробництва [7]. Нормативно визначено, що дистанційна форма навчання є формою організації навчального процесу у навчальних закладах, яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання [7].

У «Положенні про дистанційне навчання» зазначається, що під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [6]. Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти [6].

Отже, провідною характеристикою цієї форми навчання є опосередкована взаємодія тих, хто вчиться з тими, хто навчає, тобто використання активних форм взаємодії. Зазначимо, що основними видами навчальних занять, у тому числі і за дистанційною формою навчання, є: лекція, семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші. Особливістю використання зазначених видів занять є те, що вони проводяться зі студентами (учнями, слухачами) дистанційно у синхронному або асинхронному режимі. А отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації також у синхронному або асинхронному режимі [6].

Тобто, сьогодні, у системі освіти запроваджуються активні форми спілкування та обміну інформацією між суб'єктами навчального процесу: семінари, тренінги, круглі столи, конференції та інше. Разом із тим, необхідно зазначити, що сучасні Інтернет-технології дозволяють використовувати вищезазначені форми спілкування між учасниками, які знаходяться в різних точках земної кулі. Їх спілкування забезпечується комп'ютерною технікою з використанням каналів мережі Інтернет й відповідних програмних засобів. Зазначене спілкування має такі назви: on-line-семінар, web-конференція, вебінар (англ. webinar) тощо.

Спираючись на матеріали Вільної енциклопедії можна зазначити, що вебінар (іноді онлайн-семінар, від англ. webinar) є різновидом веб-конференції, призначення якого є проведення онлайн-зустрічей або презентацій через мережу Інтернет в режимі реального часу. Під час вебінару кожен з учасників знаходиться біля свого комп'ютера, а зв'язок між ними підтримується через Інтернет за допомогою програмного забезпечення, що встановлюється на комп'ютері кожного учасника, або через веб-браузер. В останньому випадку, щоб приєднатися до конференції, потрібно ввести посилання у вікно браузера [2].

Функціями сучасного вебінару є демонстрація презентації; відеозображення тих, хто виступає; аудіо-супровід; whiteboard (електронна дошка); віддалений робочий стіл; текстовий ЧАТ; передача файлів; адміністрування тощо.

У Вікіпедії зазначається, що для проведення вебінару використовують певну платформу. Платформа вебінарів - це інтернет-сайт (або портал), який призначено для проведення онлайн-заходів: вебінарів, онлайн-тренінгів, онлайн-презентацій, онлайн-навчання, онлайн-зустрічей, онлайн-конференцій [2].

Платформи вебінарів функціонують на основі програмних оболонок для створення мультимедійних онлайн-сервісів. При розробці платформ може використовуватися як дороге ліцензійне програмне забезпечення

(платна платформа), так і ПЗ з відкритим кодом (безкоштовна платформа).

Безкоштовні, або вільні платформи мають необхідний функціонал, хоча іноді обмежують кількість учасників або час. Існують і інші недоліки: відсутність технічної підтримки і обмеженість в онлайн-трансляції, які пов'язані з великою завантаженістю безкоштовних сервісів.

Платні майданчики розрізняються за вартістю, «розкрученістю» широтою можливостей. Деякі платні платформи пропонують тестові входи і серію пробних заходів на їх сервіс, щоб на практиці ознайомитися з технічними можливостями, якістю зв'язку та оцінити рівень технічної підтримки.

Вебінари на різних платформах можуть бути обмежені за тривалістю, кількістю учасників. Іноді платформа обмежує можливості демонструвати файли певних форматів, формами отримання зворотного зв'язку від слухачів (текстовий чат, можливість «взяти слово», архів результатів опитувань, запис вебінару і т.д.) [2].

Програмними платформами для проведення вебінарів можуть бути програми, які встановлені на сервері навчального закладу, або, які розміщені в мережі Інтернет на серверах компаній-аутсорсерів. Як, ми зазначали вище, існують платні та безкоштовні платформи для проведення вебінарів.

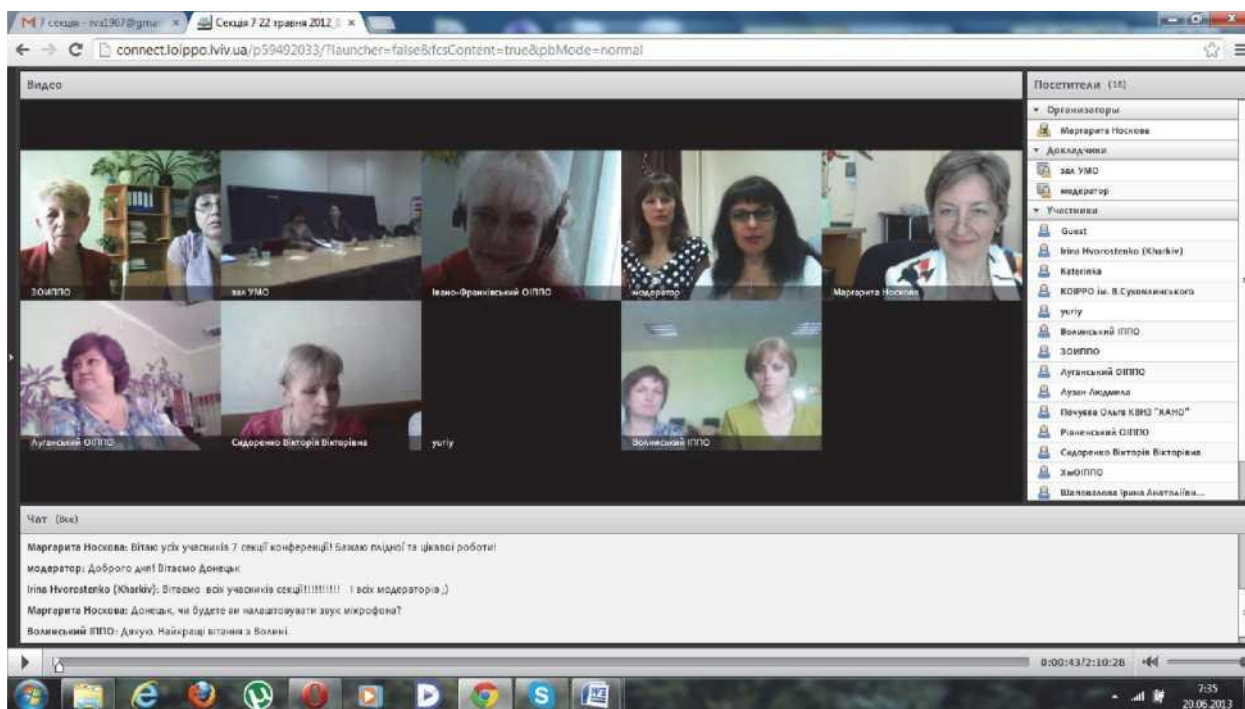
Наприклад, найпоширенішими платними програмами, які встановлюються на сервері ВНЗ є Adobe Acrobat Connect та WebEx. Платними ресурсами в мережі Інтернет є WizIQ (www.wiziq.com), web^r^m.^, COMDI (www.comdi.com) та ін.

Безкоштовними платформами є Firmbook, onwebinar.ru, www.anymeeting.com (віртуальна конференцкімната для 200 учасників) та інші з меншою кількістю учасників, або з обмеженим тестовим часом (умовно безкоштовні). До програмних продуктів, які розгортаються на апаратних засобах ВНЗ є Openmeetings, bigbluebutton та інші. Для учасників конференції потрібно тільки ввести посилання в адресну строку браузера та налаштувати мультимедійні пристрої (мікрофон, колонки, камеру та ін.).

Іншими прикладами програмного забезпечення для проведення вебінарів є Teamtalk, який потребує встановлення додаткового клієнтського програмного забезпечення.

Здійснимо короткий огляд вищезазначених платформ спираючись на матеріали Інтернет-ресурсів [2;10].

Adobe Connect (<http://www.adobe.com/products/connect/>). Система, заснована на флеші, дозволяє проводити онлайн зустрічі, презентації з використанням Power Point, спільно працювати з десктоп-додатками. Легко дозволяє транслювати відеофайли. Може поставлятися як веб-сервіс, який не потребує встановлення ПЗ, або як десктоп-клієнт (AIR). Приклад використання даної платформи в діяльності Університету менеджменту освіти наведено на рисунку 1.

Рис.1. Використання платформи Adobe Connect під час проведення секційного засідання в межах Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток післядипломної педагогічної освіти у сучасному суспільстві: експериментально - дослідницька діяльність»

WebEx (<http://www.webex-russia.ru/>). Повнофункціональна система для веб-конференцій з високою швидкістю передачі зображення. Підтримує аудіоконференцзв'язок як через VoIP, так і через звичайний телефон.

Інтегрована з MS Office і деякими месенджерами. Вимагає установки Webex плеєра. Зображення цієї системи наведено на рисунку 2.

Рис. 2. Screenshot WebEx

Онлайн-семинар (веб-конференція, вебінар, англ. webinar) (<http://www.webinar.com.ua>). Сервіс для організації вебінарів. Надає аудіоконференцв'язку в Україні (Рис.3). Для перегляду потрібен Flash. Дозволяє демонструвати документи Power Point, Word, Excel, транслювати свій екран, обмінюватися повідомленнями в чаті. Доступна функція запису

Рис.3. Screenshot онлайн-семинару на <http://www.webinar.com.ua>

Онлайн-сервіс, що надає відвідувачам за моделлю SaaS можливість проводити онлайн-зустрічі з аудиторією від 1 до 1500 осіб (рис.4.).

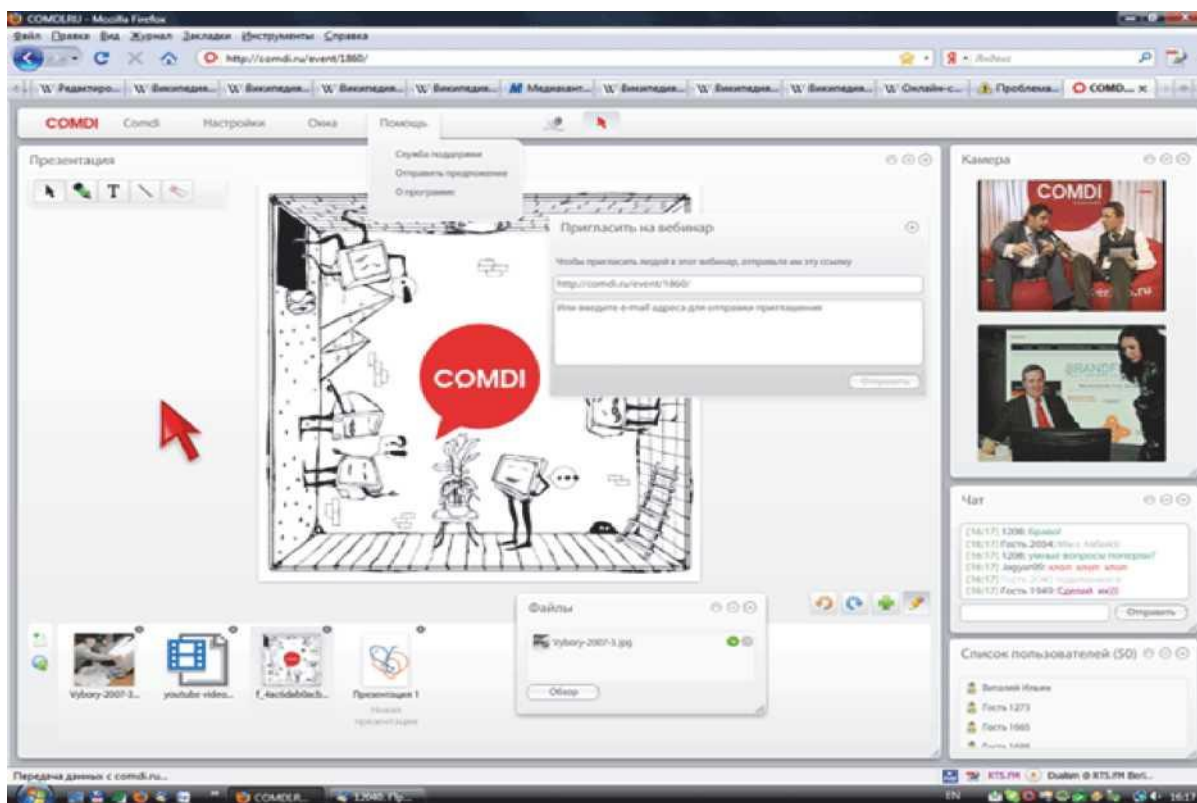

Рис.4. Screenshot використання COMDI.

Firmbook (<http://firmbook.ru>). Безкоштовний сервіс вебінарів (рис.5).

Рис.5. Screenshot використання Firmbook.

Можна створювати платні вебінари. Але у цьому разі необхідно платити відсоток сервісу.

OnWebinar (<http://www.onwebinar.ru/>). Безкоштовний сервіс онлайн конференцій, вебінарів і відеотрансляцій. Можна вставити віджет на свій сайт. Функціонал включає трансляція відео, загальний і персональний чат, спільні ресурси (дошка малювання, презентації, показ робочого столу, файли і посилання), проведення опитувань і відео конференцій (Рис.6).

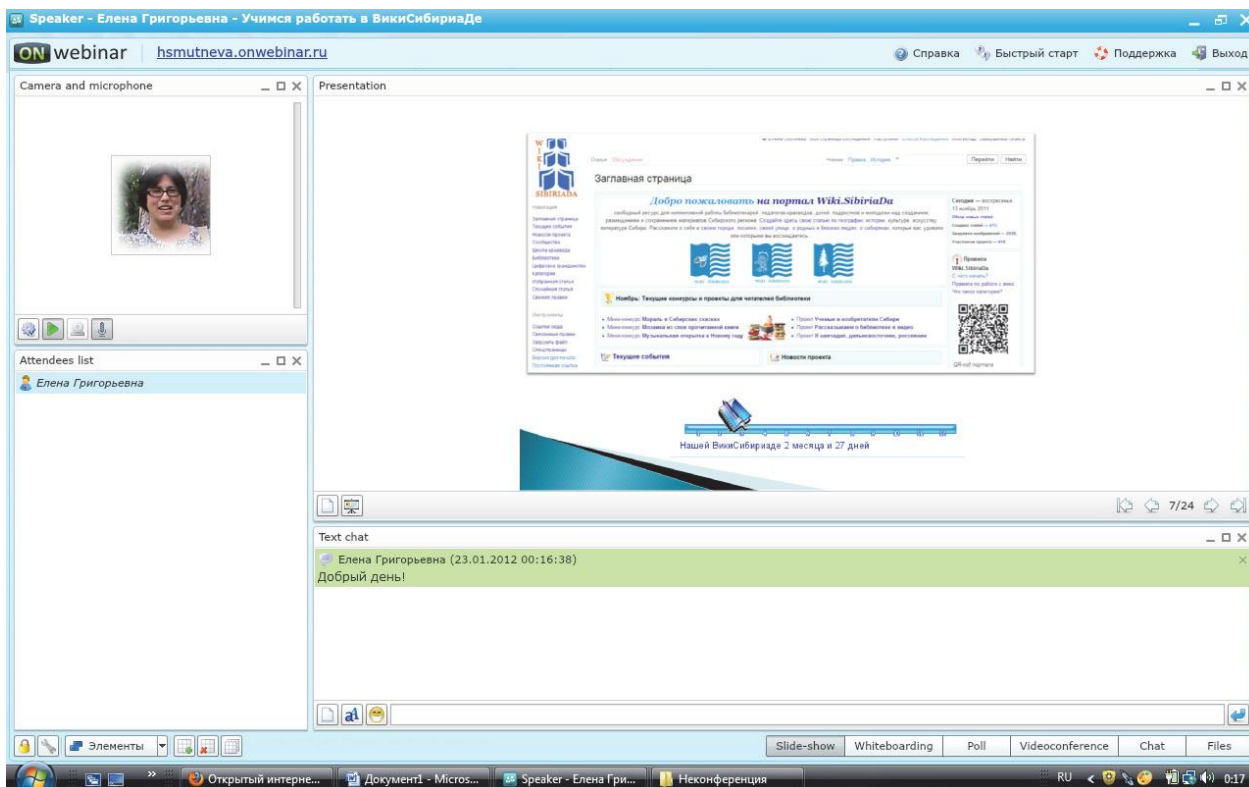

Рис.6. Screenshot OnWebinar

OpenMeetings (<http://code.google.com/p/openmeetings/>). Безкоштовний движок для відео конференцій, screen sharing і whiteboarding. Дозволяє завантажувати офісні документи, конвертує їх у флеш для спільної роботи над ними (Рис.7).

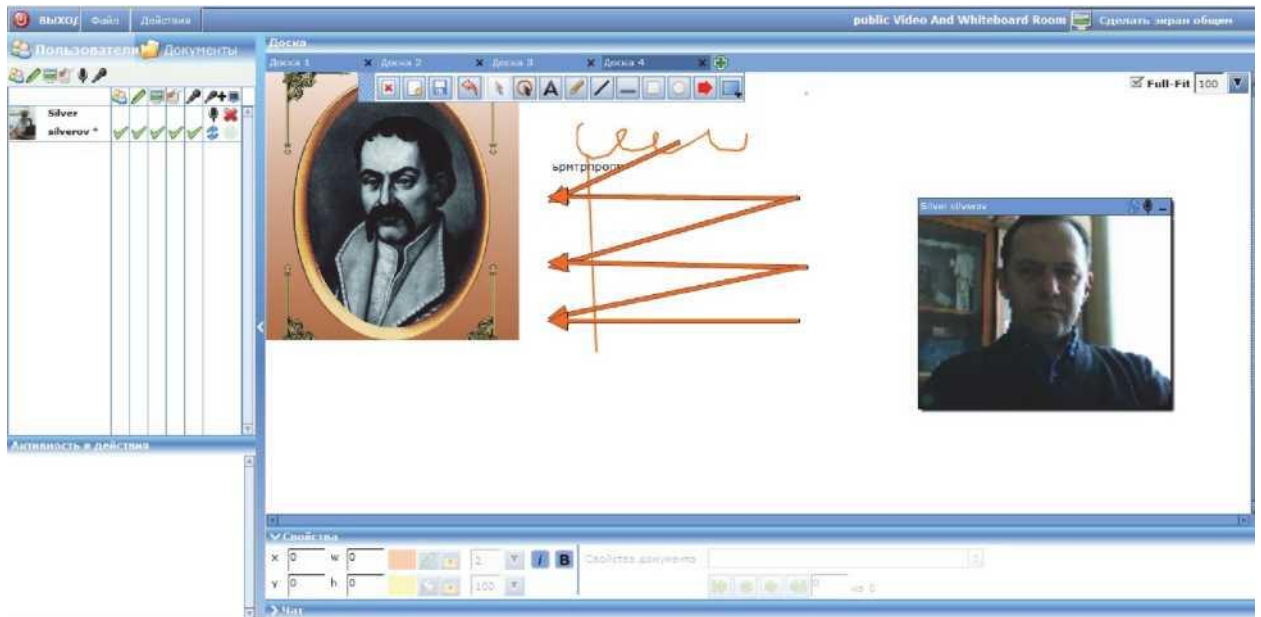

Рис. 7. Screenshot OpenMeetings Teamtalk. (<http://www.bearware.dk>).

Система для конференцій, яка дозволяє користувачам ефективно співпрацювати та обмінюватися інформацією (Рис.8). Кожен користувач групи може спілкуватися з іншими користувачами в режимі реального часу, використовуючи як аудіо, так і відео-зв'язок.

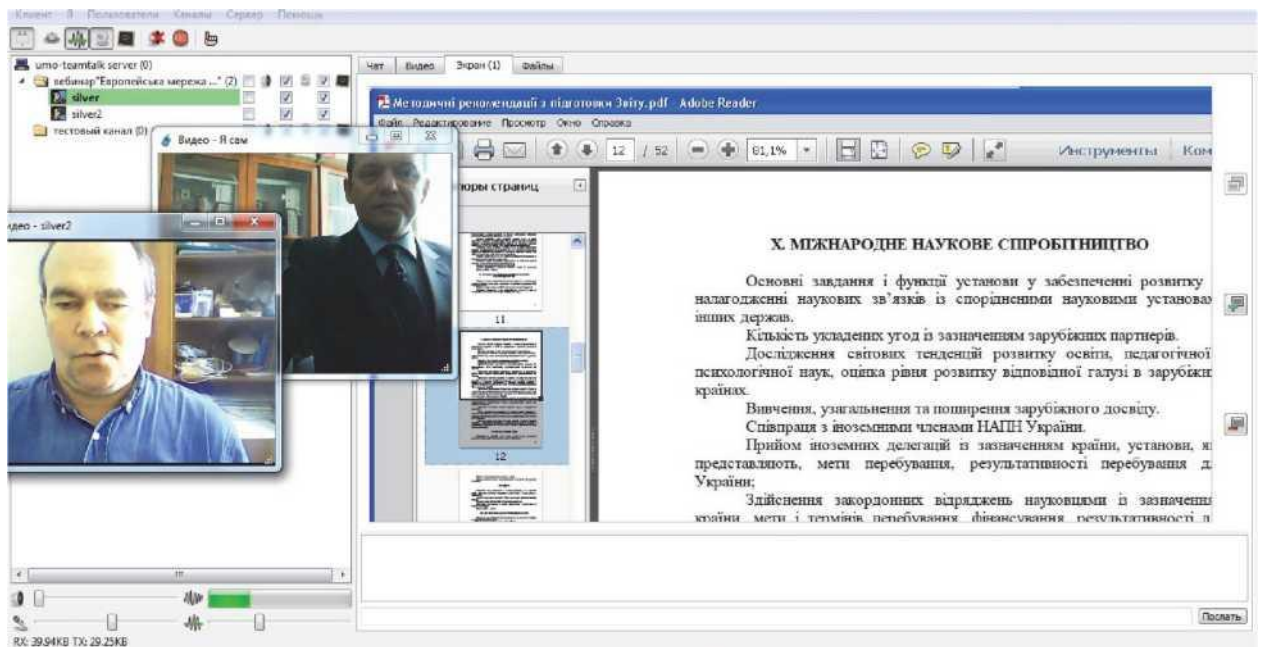

Рис.8. Screenshot Teamtalk

Ми розглянули найбільш популярні платформи, які можуть використовуватися для проведення лекцій, семінарів, практичних і

лабораторних занять, консультацій при заочній (дистанційній) формі навчання. За своїм функціоналом усі програмні продукти приблизно однакові, але безкоштовність є одним із важливих критеріїв при виборі платформи для проведення зазначених занять у формі вебінарів в умовах обмеженого фінансування навчальних закладів системи ППО.

Висновки. Таким чином, в умовах сьогодення, використання відкритих платформ для проведення вебінарів сприятиме можливості кожній людині на засадах широкого використання сучасних ІКТ створювати інформацію і знання, користуватися та обмінюватися ними, виробляти товари та надавати послуги [8]. У наступних статтях нами буде розглянуто технологію застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій безпосередньо використання відкритих платформ.

Література

1. Биков В. Ю. Технології хмарних обчислень, ІКТ-аутсорсинг та нові функції ІКТ-підрозділів навчальних закладів і наукових установ / В. Ю.Биков // Інформаційні технології в освіті. – 2011. – № 10. – С. 8–23.
2. Вебинары [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.webmeetings.ru/webinar/>
3. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної пед. освіти / Р. С.Гуревич, М. Ю. Кадемія. – Вінниця: ООО «Планер», 2005 – 366 с.
4. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
5. Полат Е. С. Теория и практика дистанционного обучения: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Буханкина, М. В. Моисеева ; под ред. Е. С. Полат. – М.: Академия, 2004. – 416 с.
6. Положення про дистанційне навчання [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
7. Положення про організацію навчального процесу у вищих

навчальних закладах [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>

8. Проект Указу Президента України «Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні» [електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.dkni.gov.ua/images/stories/03.08.2012_strat.doc

9. Словник української мови (Академічний тлумачний словник) [електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/forma>

10. Web-конференції [електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.livebusiness.ru/tools/webmeeting/>

Рябов В. А.

Использование открытых платформ для проведения on-line семинаров,
тренингов в формате вебинаров

В статье рассматриваются пути использования открытых платформ для проведения семинаров, тренингов в формате вебинаров при подготовке специалистов по педагогике высшей школы в условиях заочной формы обучения.

Ключевые слова: открытые платформы, on-line семинары, вебинары, подготовка специалистов, заочная форма обучения.

Ryabov V.A.

The use of open platforms for on-line seminars, trainings in webinar format

The article examines how the use of open platforms for seminars, trainings, webinars format with training in pedagogy of higher education in distance learning.

Key words: open platform, on-line seminars, webinars and training of specialists, correspondence form of training.